

[75] Den utvidede utenriks- og konstitusjonskomite
Møte torsdag den 13. januar 1972 kl. 15.

Møtet ble ledet av formannen, Helge Seip.

Til stede på møtet var følgende: P. Borten, K.M. Fredheim, K. Frydenlund, L. Granli, Guttorm Hansen, L. Korvald, Otto Lyng, Margith Munkebye, T. Oftedal, Erling Petersen, H. Seip, K. Willoch, B. Ingvaldsen, G.A. Larsen, Magnus Andersen, J. Austrheim, I. Bakken, K.J. Brommeland, G. Garbo, Aase Lionæs, Sonja Ludvigsen, Erling Norvik (for Stray), L.T. Platou (for Thyness), I. Ulveseth og J.A. Vikan.

Fra Regjeringen møtte følgende: Statsminister Trygve Bratteli, utenriksminister Cappelen, statsrådene P. Kleppe, Handelsdepartementet og K. Hoem, Fiskeridepartementet.

Det ble gitt adgang til møtet for følgende embetsmenn:

Ambassadør Sommerfelt

Fra Utenriksdepartementet: Statssekretær Stoltenberg, underdirektør Holland, byråsjefene Ølberg og Arnesen.

Fra Handelsdepartementet: Statssekretær Ribu.

Fra Fiskeridepartementet: Ekspedisjonssjef Gundersen.

Fra Landbruksdepartementet: Direktør Ringen.

D a g s o r d e n :

Forhandlingene med EF.

Utenriksminister Cappelen: Jeg må få lov å minne om den redegjørelse jeg ga forleden dag om den situasjon som da forelå, og bare kort få lov å gjengi hovedpoengene i den.

Vi har nå gjennomført forhandlingene med Fellesmarkedets institusjoner i overensstemmelse med det grunnlag som har vært Regjeringens oppgave i denne sammenheng. Vi har, som vi nevnte på det siste møtet, gjennomført forhandlinger for alle områder som det har vært forhandlet om, og oppnådd resultater der som er ført til protokolls. Det eneste spørsmål som står igjen, er fiskeriene, og spesielt strukturordningen for fiskeriene. Markedsordningen er brakt til avslutning i forhandlingene.

[76] Vi har siden det siste møtet i den utvidede utenrikskomite gjennom vår ambassadør og gjennom underretninger som vi for så vidt har fått uoppfordret, brakt på det rene – og jeg understreker det – brakt på det rene på en måte som Regjeringen må legge til grunn for den videre behandlingen av saken, at det fra Fellesmarkedets institusjoner – fra ministrene og eventuelt de stedfortredere som her kommer inn i bildet – ikke er mulig å oppnå et resultat som bygger på vårt protokollforslag. Det er meddelt oss at utgangspunktet for en protokoll som kan resultere i et forhandlingsmessig sluttresultat, i det alt vesentlige må bygge på det

protokollforslag som vi har fra De seks, og som den utvidede utenrikskomite er blitt gjort kjent med.

I denne situasjon har Regjeringen ment – men jeg vil understreke at Regjeringen har ikke sluttbehandlet denne sak – at man skal arbeide videre med spørsmålet etter dette møtet. Men der vi står nå, er vi alle av den oppfatning at det er vår plikt og vår oppgave å gjennomføre forhandlingene, dvs. bringe forhandlingene til en avslutning, slik at vi kan få konstatert det best mulige grunnlag på alle områder som det nå forhandles om, og som det er mulig for Norge å bli medlem i Fellesmarkedet på. Vi er også enige om at vi med sikte på dette i den videre prosedyre skal ta det skritt som innebærer at vi, hvilket ligger i hele prosedyren, skal undertegne et forhandlingsresultat. Det har vært Regjeringens forutsetning for arbeidet med denne saken at når man får det best mulige resultat av forhandlingene i den forstand at man kjenner det best mulige grunnlag å bli medlem på, skal Regjeringen foreta den totale vurdering av hele situasjonen, og den vil så i form av en proposisjon eller melding legge fram et forslag om en eventuell tilslutning til EF på det grunnlag som måtte foreligge.

Med andre ord, står vi nå i den stilling at for å oppnå et sluttresultat av forhandlingene, må vi legge fram et utkast til en protokoll overfor forhandlingspartnerne som grunnlag for å søke tilslutning på, et utkast til protokoll når det gjelder fiskeristrukturen som i det alt vesentlige bygger på den tekst vi fikk levert under forhandlingene.

Jeg vil gjerne si ganske kort om denne protokoll at det under forhandlingene er brakt på det rene at vi i virkeligheten får en særprotokoll for Norge alene. Vi får videre en erkjennelse fra De seks om at Norge står i en særstilling. Jeg minner om de tekster som vi hadde oppe til diskusjon sist. Det eneste spørsmål som gjenstår, er hva det skal stå i protokollen når det gjelder det man har kalt forlengelsesklausulen. På det punkt er det på det rene at vi ikke kan oppnå en rettslig formulering som forplikter Fellesskapet til å forlenge særordningen, men vi får en politisk og moralsk erklæring som innebærer at det for vårt land ved den videre fellesskaplige behandling av de spørsmål som reiser seg når 1982 er ute, skal tas særlige hensyn til de spesielle forhold som gjør seg gjeldende i Norge, og at det skal treffes vedtak under hensyn til disse forhold.

[77] Det er i virkeligheten etter min oppfatning en meget sterk imøtekommenelse fra Fellesskapets side når det gjelder våre særlige forhold. Jeg vil i denne forbindelse i parentes bemerke at de tre øvrige søkerland som aksepterer en felles protokoll, allerede har gjort henvendelser overfor Fellesskapets myndigheter og gitt uttrykk for engstelse for at vi skal få noe som skaper politiske problemer for dem osv.

Jeg vil nevne at Regjeringen samtidig også undersøker mulighetene for om De seks i tillegg til selve forhandlingsprotokollen, vil kunne avgi en erklæring som inneholder en presisering av våre forutsetninger. Den vil i tilfelle ta sikte på å understreke erkjennelsen av de særlige interesser som Norge har når det gjelder fiskeriene, og gi uttrykk for en forvissning om at Fellesskapene under behandlingen av de norske fiskeriproblemer vil treffe vedtak som er adekvate – det er ikke akkurat

ordene som vil bli brukt – i form av en erkjennelse av at dette er spørsmål som er av vital interesse for Norge. Vi undersøker altså også den mulighet. I denne forbindelse vil jeg bare tilføye at det selvfølgelig har liten hensikt at vi utarbeider og fremlegger en erklæring som utløser en slags moterklæring eller en reservasjon oppå denne. Det må være innforstått at den erklæring som vi avgir, blir tatt til etterretning og ikke møter noen moterklæringer. – Det er den orientering jeg kan gi.

Jeg vil avslutte med å understreke at Regjeringen fortsatt arbeider med saken, men jeg vil gjerne også i denne sammenheng tilføye at Regjeringen er kommet til at det vil være i Norges interesse i denne sak nå å søke å oppnå et forhandlingsresultat i Brussel i løpet av denne uke. Mer tid har vi ikke. Hvis vi ikke får det, har vi oppfattet situasjonen derhen at det da er på det rene at vi ikke kommer med i den prosedyre som her er lagt opp for de tre. Det vil si at vi ikke kommer i noen forhandlingsposisjon igjen før etter at de tre har undertegnet en avtale, hvilket igjen vil føre til at vi ikke får med bare seks ministre å forhandle, men med ni. Og med de reaksjoner som vi i virkeligheten kjenner til allerede er kommet fra de tre øvrige søkerland, vil det ikke lette, men snarere komplisere forhandlingene. Og vi har vurdert det slik at et forhandlingsresultat vunnet på et slikt grunnlag, etter det tidspunkt ikke vil bli bedre enn det vi nå kan oppnå.

Formannen: Jeg takker utenriksministeren for orienteringen. Jeg forstår det da slik at Regjeringen enstemmig er av den oppfatning at forhandlingene bør slutføres, og at man på grunnlag av sluttresultatet så presenterer en totalvurdering for Stortinget i, som det ble sagt her, enten proposisjons eller meldings form, etter som det ble tale om tilslutning eller ikke.

Jeg må ut fra det som er sagt tidligere, og det som også er kommet fram her, regne som sannsynlig at Regjeringen vil komme til å konkludere med en proposisjon – for å bruke utenriksministerens språkbruk – i og med at en vel i Regjeringens neste skritt må legge at Regjeringen regner med som det standpunkt den i dag heller i retning av, at den også vil anbefale totalresultatet.

[78] For oss som møter her, og som selvfølgelig ikke har den samme detaljkunnskap om – eller i hvert fall ikke har den samme oversikt over – de enkelte deler av totalresultatet, må det selvfølgelig være klart at det er en forutsetning at det skjer med den reservasjon at vi selvstendig må kunne vurdere totalresultatet. Men jeg vil for min del si at hvis Regjeringen vurderer saken slik at den sannsynligvis vil tilrå det totale resultat som en regner med å komme fram til under de fortsatte samtaler i Brussel, må det være riktig med det mandat Regjeringen har, at den fullfører forhandlingene og foretar vurderinger og får resultatene lagt fram for Stortinget, og at vi da får den forutsatte folkeavstemning nærmest automatisk utløst ved det.

Vi vil, ikke i møtet i dag, men senere, når situasjonen er avklart, komme tilbake til spørsmålet om hvorledes en kan håndtere markedsspørsmålene. Det gjelder altså i tilfelle tilslutning dels behandlingen av realitetene og dels behandlingen av en folkeavstemning, slik at det kan bli en saksbehandling uten spesielt unødig forlengelse av den tid man trenger til det hele.

Når det gjelder selve spørsmålet om fiskeriordningen, vurderer jeg det slik at det i den norske versjon til teksten – og også i den som er Fellesskapets versjon – ligger en aksept av at man er innstilt på varige særordninger i den forstand at man til en hver tid er oppmerksom på at det trengs ordninger som tar vare på våre spesielle strukturelle forhold, men at det i varigheten ikke ligger en uforanderlighet. Det ligger en varighet i den forstand at man må ha særordninger, men det ligger ikke en varighet i den betydning at man behøver å ha særordninger som er identiske med de nåværende, selv om vi sier nei til endringen. Hvilke formuleringer man ellers har tenkt seg, vil jeg tro at det på dette stadium er lite hensiktsmessig for komiteen å diskutere, i hvert fall skal jeg for min del avstå fra det.

Så har jeg et lite spørsmål. Det ble rettet en henvendelse til meg fra en representant for dansk radio om at det skulle være gjort en spesiell dansk démarche i Brussel. Det kjente jeg ikke noe til. Det foreligger ikke noe om det i det telegrammaterielt som jeg som formann i komiteen er gjort kjent med fra Utenriksdepartementets side i dag, så det kunne være av interesse å vite om det er noe som vi bør være oppmerksom på når det gjelder denne danske henvendelsen.

Endelig vil jeg si når det gjelder de eventuelle uttalelser hver og en av oss kommer med her, at for vår del er forholdet det at det er delte syn i vår gruppe, og jeg vurderer det slik at det er det samme forhold i dag som den gang man hadde den siste avstemning i Stortinget. Det er etter mitt beste skjønn ingenting som tyder på at det er skjedd endring i så måte. Det synes jeg like godt jeg kan gjøre oppmerksom på her når spørsmålet er kommet så pass eksplisitt til uttrykk. Med dette som bakgrunn vil jeg for min del si at jeg forstår godt at når Regjeringen, slik saken nå er forhandlet, mener at totalresultatet er slik at den sannsynligvis vil anbefale det med den teksten som er oppnådd, gjennomfører forhandlingene.

[79] **Statsminister Bratteli:** Jeg vil gjerne si noe om situasjonen og om den videre saksbehandling.

Når det gjelder spørsmålet om en dansk henvendelse i Brussel, har jeg også hørt det. Om det er nærmere klarlagt, vet jeg ikke. Det er i tilfelle en intervensjon for å – hva skal vi si – hindre at Norge skulle få noe som de mener er en fordel framfor det danskene har fått. Jeg må innrømme at jeg personlig ikke regner med noen slik intervensjon fra dansk side. Jeg føler meg nokså sikker på at det fra britisk side ikke er foretatt noe som sjenerer oss i dette arbeid, etter det besøk vi hadde der, men jeg kan for øyeblikket ikke si noe mer enn at jeg har hørt at det skal være gjort en slik henvendelse.

Jeg vil gjerne få understreke at Regjeringen befinner seg nå i en situasjon hvis alvor den er fullt oppmerksom på. I dette øyeblikk, uten å reflektere for mye om den aktuelt foreliggende sak, er det klart at Regjeringen har vært oppmerksom på at den på et tidspunkt kommer til et stadium da den har valget mellom enten å søke det best mulige forhandlingsresultat, eller å avbryte saken med et uoppnådd resultat, og dermed også stoppe den videre behandling av spørsmålet om norsk medlemskap i Fellesskapet.

Jeg tror det er riktig å ha klart for seg at hele den videre behandling av saken, slik det er forutsatt, både i de politiske partiene, i Regjeringen selv og i Stortinget, med folkeavstemning osv. – alt sammen tar sitt utgangspunkt i at det foreligger et forhandlingsresultat. Hvis det ikke foreligger et forhandlingsresultat, er saken dermed avbrutt for så vidt gjelder forhandlingene om medlemskap, og dermed er det heller ikke noe mer å behandle for så vidt.

Det spørsmål en der er stilt overfor nå, er om de problemer som en kan si gjenstår i forhandlingene, er av den karakter og av den rekkevidde at de naturlig bør føre til at Regjeringen på eget ansvar avbryter hele saken, og uten at den har latt dem gjennomgå den brede behandling som har vært forutsatt. Det som er Regjeringens oppfatning, er at det ville være uriktig å behandle saken på den måten. Det er klart at når det gjelder min vurdering av den foreliggende situasjon, spiller det her en rolle at en betrakter de resultatene som er oppnådd alt i alt, slik at en ser en rimelig mulighet for en løsning av saken. Men det er også på det rene når det gjelder de videre skritt, at det som umiddelbart forestår, er fullføring av forhandlingene. Det som deretter kommer i den formelle prosess, er undertegningen av sluttresultatene, som etter den oppsatte timeplan forutsetningsvis skulle skje den 22. januar, en dato som vel fremdeles opprettholdes.

Når det gjelder de øvrige organer – altså utenom Regjeringen, både partiene, Stortinget osv. – som skal behandle [80] denne sak, vil jo den behandlingen først komme når et sluttresultat foreligger til behandling. Regjeringen slutfører forhandlingene, men Regjeringen har etter vår konstitusjon ingen myndighet til å binde det som måtte bli resultatet av den videre behandling av denne sak. Det som Regjeringen ser som sitt ansvar, sin plikt, er her å frambringe det best mulige forslag for denne behandling.

Det er helt klart at en i teorien kan tenke seg at forhandlingene hadde hatt et slikt forløp at Regjeringen hadde funnet det som det eneste forsvarlige å avbryte forhandlingene, og dermed stoppe hele saken. Når en i dag tilrår at en tar et nytt skritt i Brussel under disse forhandlingene, har det selvfølgelig sammenheng med at en totalt sett ser en rimelig mulighet til å nå fram til et resultat. Men jeg gjentar at vurderingen av resultatet deretter ikke bare blir Regjeringens egen sak. Det blir ikke Regjeringen som her gjør det endelige vedtak. Dette blir da den brede behandling, slik den er tenkt lagt opp både fra Stortingets side og fra de politiske partiers side.

For så vidt Stortinget angår, vil realitetsdrøftingene i markedssaken for det første bli, går jeg ut fra, når en etter forhandlingene er slutført, får et opplegg fra Regjeringen, forutsetningsvis i første halvdel av februar. Hvordan Stortinget vil ordne forholdene mellom den første og den behandling som skal finne sted etter en folkeavstemning, skal jeg ikke her gå nærmere inn på. Det er selvfølgelig også i høy grad Stortingets egen sak. Men Stortingets konstitusjonelle realitetsbehandling av denne saken vil bli på basis av et dokument fra Regjeringen og eventuelt så etter at en har hatt folkeavstemning og Stortinget etter vår konstitusjon skal gjøre det endelige vedtak. Når jeg her bruker ordet «eventuelt» – jeg er klar over at mange ting lett blir lyttet på med ekstra oppmerksomhet i behandlingen av denne sak – har det fra min side bare adresse til at det er Stortinget selv som skal gjøre vedtak om

folkeavstemning. Det er derfor jeg uttrykker det på den måten. Det Regjeringen derfor er kommet til, slik som det nå foreligger, er at en alt i alt vurderer situasjonen slik at det bør forsøkes nådd et resultat som Regjeringen for sitt vedkommende kan betrakte som en rimelig slutføring av de forhandlinger som nå har vært ført i lang tid. De videre skritt får en så ta i tur og orden etter det skjema for saksbehandlingen som hele tiden har vært forutsatt.

Statsråd Kleppe: Det var en helt konkret opplysning i forbindelse med den danske henvendelse angående Norges fiskeriforhandlinger. Det gjelder to ting. Norge har fremsatt krav om å beholde sine østgrønlandske rettigheter. Dette er tatt opp i forbindelse med den ordning som danskene har fått. På dansk side har man sagt at hvis vi opprettholder dette krav, vil de – etter møtet om fiskeriene med Norge – forlange et møte hvor de eventuelt vil måtte ta de nødvendige forbehold – som de sier – vedrørende den påtenkte norske særprotokoll når det gjelder fiskeriene. De foretar press for at vi skal frafalle eventuelle krav vedrørende fiske ved Øst-Grønland.

I tillegg til dette er det underhånden sagt oss – det er ikke offisielt bekreftet – at danskene overfor Kommisjonen folk har gitt uttrykk for at det å trekke en skillelinje ved [81] Lindesnes ville berøre danske interesser, og at det er i dansk interesse at skillelinjen trekkes lenger vest enn Lindesnes. Av forskjellige grunner har vi ikke fått dette bekreftet offisielt, men det er fra temmelig sikre kilder vi har fått denne opplysning.

Kåre Willoch: Regjeringsmedlemmenes og formannens innledninger har gitt en grei oversikt over problemstillingen. Jeg forstår den slik at det i særlig grad er tale om å holde på en juridisk forpliktende eller en politisk forpliktende formulering vedrørende den saksbehandling som skal finne sted før overgangsperiodens utløp. Det har vært en rekke tilfelle under forhandlinger både mellom de nåværende seks innbyrdes og mellom Fellesskapet og søkerlandene hvor man har hatt ønsker om avklaring av hva som skal skje ved fremtidige vedtak. Og så vidt jeg har kunnet følge utviklingen, er slike problemer alltid blitt løst ved politiske garantier, i den utstrekning garantier er gitt, og ikke ved rettslige garantier. Så vidt jeg har kunnet se av forhandlingene med de tre andre søkerland, har man også der gått frem på samme måte. Man har bygd på politiske forsikringer og protokoller om de grunnholdninger som vil bli inntatt til disse problemene. For så vidt har man vel også under Norges forhandlinger tidligere hatt tilsvarende problemstillinger, hvor man har fått politiske erklæringer å bygge på.

For så vidt synes jeg det må sies å være betryggende, og dertil sikkert også det maksimalt oppnåelige at man løser også dette problem ved en form for politisk garanti om behandlingen av den situasjon som skal inntreffe etter den første overgangstids utløp. Det synes også å være klart at hvis vi skulle presse videre på for å få en juridisk garanti, ville vi kreve noe som ville få store konsekvenser for interne forhold innen EEC, og tydeligvis også for oppgjøret mellom EEC og de tre andre søkerland. Det er vel dette som er begrunnelsen for den orientering

Regjeringen har fått om at man må bygge videre på den type forslag som er kommet fra EF's side. Under omstendighetene må jeg si at jeg mener det vil være riktig å søke de norske krav tilfredsstilt på dette grunnlag og med den form for protokoll.

Hvis man går nærmere gjennom Fellesskapets forslag av 11. januar, vil man også se at det i virkeligheten inneholder ganske vidtgående forpliktelser fra Fellesskapets side. Men formen er innviklet, den er vanskelig å analysere. Selv om jeg ikke dermed vil si at den egentlig er tvetydig, er den vel noe vanskelig, og det kreves antagelig atskillig kjennskap til bakgrunnsstoff for at man skal kunne forstå hvilken forpliktelse den faktisk pålegger Fellesskapet. Jeg tror derfor det vil være av verdi å få en form som i tillegg til de saklige innrømmelser det måtte være mulig å oppnå, også vil være lettere å analysere, lettere å verdsette på norsk side. Dersom dette lykkes, og det er det jo meget som tyder på at det bør kunne, er det min vurdering at man vil nå frem til et resultat som fra norsk fiskerisynspunkt må sies å være mer tilfredsstillende enn den situasjon man risikerer å komme opp i dersom Storbritannia og Danmark går inn, og Norge blir stående utenfor den europeiske markedsordning for fisk.

[82] Jeg tror det er verdifullt at man i størst mulig utstrekning får undersøkt på forhånd hvilke formuleringer som kan bli godtatt av den annen part. Det burde være mulig gjennom forhåndskontakter av uformell natur å unngå en gjentakelse av det svært langvarige og dramatiske forhandlingsmøte man hadde, når man er kommet så nær hverandre som man nå synes å være.

Jeg tror også det vil være fordeler forbundet med å nå frem i løpet av denne uke, slik at vi kan delta i undertegningsprosessen sammen med de andre søkerland. Uten noen detaljkjennskap til forholdene har jeg fått forståelse av at man vil få ganske store komplikasjoner på den annen side om man skal måtte undertegne for de tre andre søkerland, først, og for Norge derefter. Bl.a. er det vel en rekke institusjonelle forhold som man må gå gjennom med tanke på hva situasjonen skal bli dersom det bare blir tre nye medlemmer, mens man hittil har bygd på at det skal bli fire. Og alt som det i tilfelle må forhandles om med henblikk på en situasjon med tre nye medlemsland, vil jo bli uinteressant igjen hvis vi kommer inn etterpå. Det er mulig at den lettelse for alle parter som i tilfelle vil ligge i at man får dette ordnet innenfor den hittil valgte frist, er av betydning for senere forhold.

Bernt Ingvaldsen: Jeg vil gjerne si litt om behandlingsmåten under forutsetning av at Regjeringen fremmer en proposisjon om saken. Jeg er helt enig med statsministeren i at det er Stortinget som eventuelt må beslutte at det skal holdes en folkeavstemning. Fremgangsmåten i detalj har vært ventilert i Presidentskapet. Der har man vært inne på at en proposisjon vil bli foreslått oversendt utenriks- og konstitusjonskomiteen, da under forutsetning av at den uttaler seg først om behandlingsmåten. I tilfelle den fremmer en innstilling for Stortinget om folkeavstemning, må man antagelig også ha gjennomdiskutert nokså langt voteringsgrunnlaget. Etter folkeavstemningen vil selve realitetsbehandlingen i Stortinget komme. Dette er ikke endelig fastsatt, men jeg hadde lyst til å antyde at dette vil være nokså sannsynlig.

Når det så gjelder den nåværende situasjon, og det som skal skje fremover, vil jeg for min del si at jeg tror at man, når man har bestemt seg for å godta et forhandlingsresultat etter Fellesskapets forslag, overhodet ikke bør risikere å forhandle på en slik måte at en kan møte motstand og avvisning – og det så meget mer som jeg synes initiativet fra Danmark ikke tydet bra. Jeg vil si: Avgjør saken momentant før det foreligger noe mer, ellers risikerer man bare at det kan bli en ytterligere komplikasjon.

Lars Korvald: Jeg forstår det nokså greitt slik at Regjeringen mener at den vil føre forhandlingene fram til et så godt resultat som mulig og at man – i verste fall, hadde jeg nær sagt – vil måtte godta det som Fellesskapet har kommet med som opplegg, men at man likevel etter en totalvurdering som Regjeringen foreløpig har foretatt, vil undertegne avtalen. Det ligger vel i dette at man vil tilstrebe å få noe bedre resultat enn det EEC la fram sist.

[83] Jeg uttalte om det forslaget som forelå på møtet den 8. januar, at jeg betraktet det som et minimumskrav. Det var da koblet sammen med en erklæring, som jeg forstod at det ikke ble aktuelt å bruke da man kom til de reelle forhandlinger. Imidlertid var Norges siste forslag noe endret, og om det hadde vært mulig å få det igjennom, ville vel det, kombinert med en erklæring, egentlig vært sterkere enn det første, så vidt jeg har tolket det ord for ord av oversettelsen.

Jeg må si at det siste EEC-forslaget har svekket Norges forslag betydelig. Og, som jeg sa i siste møte, fant jeg det rimelig at vår delegasjon vendte hjem igjen. Nå er fiskeriene, så viktige de enn er, bare en del av helheten. Jeg forstår nå at om Regjeringen finner, hva både statsministeren og utenriksministeren har sagt, et brukbart resultat, vurderer de foreløpig helheten slik at de vil undertegne. Men jeg forstår også utenriksministeren slik at Regjeringen forbeholder seg å foreta en totalvurdering igjen når man skal utarbeide en proposisjon. Her vil jeg si meg enig med komiteens formann. Man må vel tro at Regjeringen allerede nå har foretatt en slik helhetsvurdering som vil holde fram til en proposisjon med anbefaling. Men det får nå bli Regjeringens sak.

Jeg for min del vil si det som alle har vært innforstått med når det gjelder stortingsrepresentantene, at vårt endelige standpunkt kommer når man har vurdert det endelige forhandlingsresultat, når man har drøftet spørsmålet i sine partier, og når man har sett resultatet av folkeavstemningen. Jeg må si at jeg i likhet med formannen ikke har den totaloversikt i dag over det man har forhandlet om, og som har passert denne komite, at jeg vil gi uttrykk for noe bestemt standpunkt her.

Formannen var inne på partiforhold. Noe utover det er det vel i og for seg ikke å si her, idet vi ikke har foretatt noen partimessig vurdering, verken på gruppebasis eller ellers, av resultatet i dag. Det er spørsmål som får komme i tur og orden senere.

For ordens skyld vil jeg bare når det gjelder resultatet, gjøre det klart at det er ingen som har foretatt noen partivurdering av det. Det er jo spørsmål om den forhandlingsfullmakt som gjelder, primært bør føres fram til et resultat, og så få alle partiene vurdere.

Statsråd Hoem: Jeg vil gjerne si at jeg fra et fiskerimessig synspunkt ikke kan legge skjul på at jeg har meget sterke betenkeligheter mot det forhandlingsgrunnlag som nå foreligger for den norske særprotokoll for strukturordningen i fiskerisektoren. Det kan etter min mening reises tvil om hvor vidt den gir norsk fiskerinæring tilstrekkelig sikkerhet for fremtiden. Likevel er jeg sammen med den øvrige regjering kommet til at tross disse betenkelighetene må det være riktig i denne situasjon som vi i dag er i, å søke å slutføre forhandlingene på det forhandlingsgrunnlag som foreligger, for å kunne få se et sluttresultat og dermed kunne få et grunnlag for en totalvurdering.

[84] Selv om vi kjenner til et snevert forhandlingsgrunnlag kjenner vi selvfølgelig ikke i dag endelig forhandlingsresultat. Regjeringen er da enig om at vi må skaffe oss det for å kunne foreta den totale vurdering. Men jeg vil også gjerne ha presisert at Regjeringen bare foreløpig har behandlet dette og ikke tatt endelig standpunkt lenger enn til dette å slutføre forhandlingene.

Per Borten: Hr. formann! Kan jeg få ordet til en replikk?

Formannen: Er det et spørsmål til fiskeriministeren?

Per Borten: Ja.

Formannen: Hr. Borten får ordet.

Per Borten: Er det riktig når jeg oppfatter fiskeriministerens uttalelser slik at heller ikke Regjeringen har tilstrekkelig materiale til å foreta en endelig vurdering i dag?

Jeg vil gjerne få klarlagt om jeg har oppfattet fiskeriministeren riktig på det punktet.

Statsminister Bratteli: Det Regjeringen i dag legger fram for denne komite, er at vi etter en totalvurdering av hele situasjonen er kommet til at en bør slutføre de pågående forhandlinger på det best mulige grunnlag.

Den videre behandling får komme etter det skjema som er lagt opp.

Formannen: Hr. Garbo har også bedt om ordet for å stille et spørsmål.

Gunnar Garbo: Fiskeriministeren sa til slutt at Regjeringen ikke har tatt endelig standpunkt lenger enn til det å slutføre forhandlingene. Det er en litt tvetydig uttalelse. Det ligger vel ikke i det en mulighet for at man tenker seg å sette punktum for forhandlingene i Brussel ved at forhandlingsdelegasjonen godtar sluttresultatet, hvorefter Regjeringen likevel bestemmer seg til ikke å undertegne den 22.? Er det noe som ligger i tankegangen, at en slik mulighet eksisterer?

[85] **Statsminister Bratteli:** Jeg forstår bakgrunnen for dette litt spesielle spørsmål, men vi vil gjerne ta et skritt ad gangen og i den tur og orden de kommer.

Vi er nå under et fryktelig tidspress og må her og i dag for Regjeringens vedkommende ta standpunkt til hvorvidt en skal slutføre forhandlingene på grunnlag av det best mulig oppnåelige resultat og dermed ha grunnlag for den saksbehandling vi hele tiden har tatt sikte på, eller om en i dag ved en vurdering av det som gjenstår i denne saken sett i forhold til hele saksområdet, skal ta et brudd i forhandlingene og dermed avbryte hele behandlingen av spørsmålet om norsk medlemskap. Det er i den situasjon at Regjeringen er kommet til – og på det punkt enstemmig – at vi nå bør slutføre forhandlingene på det grunnlag som foreligger, og så får den videre behandling komme trinn for trinn.

Formannen: Jeg vil få lov til å stille et tilleggsspørsmål.

Da må man vel kunne regne med en avklaring innen Stortinget tar sin utenriksdebatt? Ellers vil vi kanskje komme i den litt eiendommelige situasjon at Regjeringen står overfor spørsmålet om å undertegne dagen etter at utenriksdebatten avsluttes, men uten at den meddeler Stortinget om den akter å undertegne eller ikke.

Statsminister Bratteli: På det tidspunkt utenriksdebatten kommer, vil selvfølgelig Regjeringens holdning til undertegningsprosedyren være avklaret.

Karl J. Brommeland: Jeg har også et spørsmål i forbindelse med den uklarhet som nå eksisterer.

Kan det tolkes slik at det har forbindelse med datoen den 22. januar? I så fall kan jeg forstå resonnementet hvis ikke Regjeringen setter så mye inn på akkurat å undertegne den 2., hvis man har muligheter for å holde kontakt gjennom forhandlinger lenger. Statsminister Bratteli har flere ganger sagt at det som er viktigst for Norge, er ikke tidspunktet, men resultatet.

Statsminister Bratteli: Det standpunkt som er tatt nå, er selvfølgelig uttrykk for at Regjeringen vil prøve å komme i en slik takt at en vil kunne være rede til å undertegne den 22. sammen med de andre.

Rent generelt vil jeg si at – en vet jo aldri hva som kan oppstå i slike forhandlinger – min oppfatning hele tiden har vært at det viktigste her er å nå fram til et resultat av forhandlingene, ikke den dato innen hvilken det skjer. Men alle vil vel uten videre forstå at i forhandlinger hvor det har deltatt så mange land som her, vil en kunne komme opp i supplerende vanskeligheter hvis en kommer helt ut av takt med den arbeidsplanen som er lagt.

[86] **Formannen:** Hr. Willoch har bedt om ordet. Gjelder det også et direkte spørsmål? Det står en del talere igjen på talerlisten.

Kåre Willoch: Det gjelder en merknad om betydningen av å undertegne den 22. januar. Jeg kan godt vente.

Formannen: Da går vi tilbake til talerlisten.

Guttorm Hansen: Først litt om akkurat det siste mer formelle spørsmål som er reist. Jeg går ut fra at når man vil slutføre forhandlingene og forsøke å nå fram til det best mulige resultat, vil det praktisk talt automatisk av det følge at det også gis fullmakt til undertegnelse av resultatet.

Rent formelt – jeg sier ikke at det er en reell situasjon, men rent formelt – er det sjølsagt etter den tid full adgang for Regjeringen til å vurdere totalresultatet og legge fram sitt samlede syn for Stortinget i den form den måtte velge, melding eller proposisjon. Det kan ikke være noen tvil om at heller ikke denne underskrift den 22. er en slags politisk aksept, sjøl om den vel i realiteten vil bli oppfattet slik. Jeg vil gjerne bare ha sagt det fordi denne formelle side ved saken er kommet opp. Jeg anser ikke en underskrift som blir gitt av Regjeringen, som en fullstendig bindende historie og at Regjeringen dermed har tatt absolutt standpunkt.

Så vil jeg gjerne si at jeg har ingen innvendinger mot at Regjeringen nå når den er enig om det, slutfører forhandlingene og søker å nå fram til et resultat som kan være så tilfredsstillende som det i den foreliggende situasjon er mulig å gjøre det. Jeg forstår Regjeringens betenkeligheter når det gjelder å ikke benytte seg av den tid man måtte ha senere, og på den måten komme i utakt. Jeg skjønner det særlig godt ut fra den betraktning at man regner med at de tre andre søkerland også vil være på den andre siden av bordet ved videre forhandlinger. Det vil utvilsomt komplisere forholdene, og det er vel derfor sannsynlig at det beste tidspunkt for en slutføring av forhandlingene er i denne uke.

Gunnar Garbo: Jeg tror det vil være en fordel om Regjeringen kan behandle hele saken med et relativt åpent sinn også etter at man eventuelt har satt punktum i Brussel.

Jeg regner i likhet med hr. Guttorm Hansen med at dersom våre forhandlere anbefaler det resultat som man måtte oppnå i Brussel nå før helgen, vil det måtte medføre at Regjeringen underskriver den 22. Jeg tror man vil komme i en meget vanskelig situasjon utad hvis forhandlerne skulle godta opplegget og Regjeringen deretter forkaste det noen få dager senere. Det regner jeg i grunnen for en teoretisk mulighet som ikke har noen særlig praktisk sannsynlighet for seg. Det er nå Regjeringen må ta sitt standpunkt.

Jeg er også enig med statsministeren i at dersom Regjeringen alt i alt finner at man har oppnådd resultater under forhandlingene som Regjeringen kan forsvare og anbefale [87] overfor velgerne og overfor Stortinget, har Regjeringen en plikt til å slutføre forhandlingene og å legge fram dette til endelig avgjørelse. Men jeg vil gjerne reservere meg litt mot en bestemt tankegang som kanskje kunne ligge i noe som statsministeren sa, hvor han var inne på at dersom man ikke nå skulle føre det hele fram til et forhandlingsresultat, ville det ikke kunne være noen folkeavstemning osv.

Saken er jo den at når vi har fått fastslått i norsk politikk kravet om folkeavstemning, har det sprunget ut av et ønske om at man skulle ha sikkerhet for at Storting og Regjering her ikke gjennomfører en så vidt vidtrekkende beslutning i strid med folkemeningen. Det har aldri vært noen forutsetning at man skulle nå fram til et resultat *for at det skulle kunne holdes en folkeavstemning*. Folkeavstemningen trenger man bare i det øyeblikk Regjeringen virkelig har funnet at den når et resultat som den kan forsvare.

Det får bli Regjeringens ansvar å vurdere om dette resultatet er slik at den kan anbefale det. Skulle den mene at det ikke er godt nok, vil det etter mitt skjønn være Regjeringens plikt å si nei og gjøre det helt klart for folk at dette har man ikke ansett for å være godt nok. Men dette er altså ikke situasjonen.

Jeg finner det helt formålsløst nå å komme med deklarasjoner om prinsipielle holdninger som på forhånd er kjent for alle her. Jeg vil imidlertid gjerne knytte et par ytterligere bemerkninger til selve saksbehandlingen fremover.

Jeg tror ikke at det er noe stort spørsmål hvor vidt Regjeringen velger formen proposisjon eller formen stortingsmelding når den nå legger fram sitt dokument om forhandlingsresultatet og om langtidsplanene, med hele den sluttvurdering som vil inngå i det. Jeg tror ikke at det er noe avgjørende spørsmål. Selv har jeg riktignok tenkt meg at det formelt korrekte kanskje hadde vært at det nå kom en stortingsmelding som inneholdt disse elementene, hvorefter man eventuelt fremmet en proposisjon om ratifikasjon av avtaleverket etter folkeavstemningen. Jeg kan tenke meg at det i og for seg måtte være naturlig først å få en melding og så en proposisjon om ratifikasjon, men jeg legger ikke noe avgjørende brett på det. Det er klart at alt kan sammenfattes i en stortingsproposisjon med en gang hvis man finner det mest hensiktsmessig. Det som imidlertid for meg står som vesentlig, er at dette dokumentet da kan bli grunnlag for en bred politisk debatt i Stortinget i løpet av tiden nå før påske. En slik debatt står for meg som et veldig viktig innslag i det folkeopplysningsarbeid som må foregå før folkeavstemningen.

Jeg tror også at det er viktig at man forsøker å legge opp en behandling som sikrer at vi kan gjøre oss ferdige med denne saken i løpet av første halvår i år. Hva enten sluttresultatet blir et ja, eller nei, vil vi i begge tilfelle stå overfor ganske arbeidskrevende oppgaver etter at avgjørelsene er tatt. Hvis sluttresultatet blir et ja, har man så vidt jeg forstår, et ganske stort oppfølgingsarbeid av lovgivningsmessig og annen art, som skal skje før vi blir eventuelt fullt medlem. Hvis resultatet blir nei, vil vi være nødt til å ta opp spørsmålet om alternative løsninger, og da vil det også være gunstig om man tidligst mulig kommer i en situasjon hvor man er klar over at man må forhandle om andre løsninger. Til det kommer hensynet til at man ikke bør trekke en så krevende og hard debatt som denne mer i langdrag enn nødvendig.

[88] Når jeg sier dette, er det for å understreke visse krav til behandlingsmåten rent formelt sett. Skulle man her velge en slik prosedyre at Stortinget ikke kunne treffe noen beslutning om folkeavstemning f.eks. før i mars/april, ville man av rent formelle grunner ha vanskelig for å holde avstemningen på denne siden av sommeren. Jeg tror derfor at det er ønskelig at man følger opp den tanke som jeg har inntrykk av at utenrikskomiteen for sitt

vedkommende alt har tatt opp, nemlig at Regjeringen fremmer den nødvendige odelstingsproposisjon om folkeavstemningen allerede samtidig med at man får dokumentet om forhandlingsresultatet. Da vil vi kunne ta stilling til begge deler i Stortinget i god tid før påske, og vi vil ha de nødvendige arbeidsmuligheter til å gjennomføre hele prosedyren på denne siden av sommeren.

Formannen: Før nå hr. Willoch får ordet, får statsministeren ordet for å lese opp et brev og eventuelt å kommentere det.

Statsminister Bratteli: Jeg vil gjerne først si at jeg i mitt første innlegg mente å gjøre det klart at selvfølgelig kan det under forhandlinger som disse inntreffe en situasjon hvor Regjeringen totalt vurderer det slik at disse forhandlinger må vi bryte. Jeg er fullt oppmerksom på den side av saken. Det har imidlertid ikke inntrådt noen slik situasjon, og det ligger da bak vurderingen i dag.

Etter å ha lest gjennom et brev her nå, vil jeg nesten finne det uriktig ikke å gjøre det kjent. Jeg fikk i går underhånden melding om at jeg ville få et brev fra en av de statsministrene jeg møtte under min rundtur, nemlig fra statsminister Eyskens i Belgia. Det behandler for så vidt hvordan en statsminister i et av de land som nå er medlemmer, oppfatter en rekke av de problemer som vi her har vanskeligheter med. Det står her –:

«Etter samtalene mellom våre to regjeringer den 7. januar – det må da være mitt besøk i Belgia det henvises til – hadde jeg et fast håp om at forhandlingene mellom EF og Norge ville bli avsluttet med en avtale den 22. januar.

Dessverre, trass i de anstrengelser som ble gjort fra begge sider, ble ikke dette mulig.

På et tidspunkt hvor De gjennomgår de siste forslag som EF la frem for dere, ville jeg gjerne si Dem hvorfor denne tekst i den belgiske regjeringens øyne møter de bekymringer som De har gitt uttrykk for.

Medlemsstatene påtar seg overfor Norge en moralsk forpliktelse. De har villet gi denne en høytidelig karakter, ettersom de bygger den inn i en egen protokoll og formulerer den på presis måte. Tidligere, når slike spørsmål er kommet opp innenfor Fellesskapet, er det blitt gitt politiske forsikringer uten at disse også er blitt gjort til gjenstand for egne tekster. Disse forpliktelser er alltid blitt holdt, og det i like stor grad overfor de små land som overfor de store land. At De Høye Kontraherende parter anerkjenner de norske kystfiskeres stilling er derfor en reell garanti.

[89] Teksten presiserer også grunnene til at disse fiskere står i spesiell stilling. Derigjennom erkjenner De Høye Kontraherende parter at full anvendelse av Fellesskapets forordning bare kan være mulig hvis man har funnet en løsning på det spesifikke problem som de norske kystfiskere står overfor. Implisitt erkjenner teksten allerede nå at det ikke vil være mulig å løse alle disse problemer på ti år fra i dag, ettersom De Høye Kontraherende

parter godtar hypotesen forlengelse av avviksregimet utover 31. desember 1982.

Jeg kan forsikre Dem om at den belgiske regjering for sin del forstår at det uten tvil vil være nødvendig å opprettholde en spesiell situasjon for storparten av de norske kystfiskere. Det forekommer oss følgelig at den foreslåtte tekst og høytideligheten ved den politiske forpliktelse gir Norge de garantier landet trenger. Disse forsikringer er selvsagt av politisk og moralsk karakter: det kunne kanskje hevdes at Fellesskapet i 1982 teoretisk skulle kunne ta beslutninger som ville være i strid med Norges interesser. Men hensyn tatt til de någjeldende politiske forpliktelser forekommer noe slikt oss å være utenkelig og i strid med Fellesskapets innarbeidede og faste praksis.

Til overmål vil Kommisjonen aldri formulere et forslag i den retning. Og Rådet, som De vet, kan ikke treffe vedtak uten etter forslag fra Kommisjonen.

Fellesskapets funksjonering er grunnlagt på tilliten som eksisterer mellom dets medlemmer. Ingen stat har hittil kunnet klage over at den har hatt tillit til sine partnere. Det er klart at også Norge vil nyte godt av det samme.

Jeg mente at det kunne være nyttig, herr statsminister, å gjøre Dem kjent med disse tanker på et tidspunkt hvor det er opp til Dem å treffe et vedtak som er av stor betydning for Deres land, og for Fellesskapet. Den belgiske regjering ønsker sterkt at Norge slutter seg til Fellesskapet og håper at de siste vanskeligheter kan bli løst før 22. januar.»

– og så den vanlige underskrift.

Jeg synes det var riktig å lese opp dette fordi dette er en tolkning av en ledende politiker og mangeårig statsminister i et av medlemslandene.

Kåre Willoch: Jeg bad egentlig bare om ordet for å knytte en merknad til det spørsmålet som er kommet opp angående fremdriften i forhandlingene.

Jeg er enig med statsministeren og andre talere i at realiteten er viktigere enn tidspunktet når det gjelder forhandlingsresultatet. Men jeg er også enig i at det er meget som tyder på at det vil være lettere å oppnå et godt resultat nå enn ved en lengre utsettelse. Jeg tror det er riktig at en utsettelse vil bety forholdsvis omfattende komplikasjoner for våre forhandlingsmotparter.

Jeg var inne på det i mitt første innlegg. Forholdet er vel her at avtaleutkastene for de tre andre søkerlandene på flere punkter bygger på en forutsetning om at det vil bli 10 medlemsland, og at det derfor vil bli nødvendig å gjøre om disse avtaleutkastene hvis det bare blir ni, men at dette er en unødig komplikasjon [90] hvis Norge likevel kommer med senere. Jeg mener ikke at dette skal tillegges avgjørende vekt. Jeg vil bare peke på det som et moment som taler for at vi som samarbeidspartner forenkler visse forhold slik vi vil gjøre hvis det kan bli en samtidig undertegning av traktatene med alle fire søkerland.

Jeg mener ikke med dette innlegg å ville legge noe press i retning av noen forhastelse i forhandlingsprosessen. Jeg vil bare peke på de momenter som

understreker at den tempoplan som ble nevnt av statsministeren og utenriksministeren, medfører fordeler fra vårt synspunkt sett.

Ellers kunne det være fristende å gå gjennom det utkast til protokoll som faktisk foreligger. Jeg skal ikke trette med det, men bare peke på at en analyse av sluttpasusen sammenholdt med de forutgående premisser som jo også har atskillig betydning, synes å gjøre dette til en meget sterk politisk forpliktelse for Fellesskapet overfor Norge, en forpliktelse som innebærer at man nå bør kunne få et resultat ved den endelige redaksjon som betyr forholdsvis betydelige fordeler for norske fiskere. Men som sagt, jeg kan godt tenke meg at man kan oppnå formuleringer i slutfasen som gjør dette klarere enn det er nå.

Per Borten: Jeg vil gjerne bare for ordens skyld gjenta det som fra Senterpartiets side er framholdt under alle konsultasjonsmøtene, at vi er av den oppfatning at vi heller burde ha holdt på den opprinnelige linje og søkt et annet grunnlag for våre forhandlinger om fiskeriene. Det er jo kjent av protokollen hva vi der har ment, så det skal jeg ikke trette med.

Det gjør et visst inntrykk – og et nokså sterkt inntrykk – på meg når fiskeriministeren uttrykker seg så sterkt at han har meget sterke betenkeligheter med hensyn til hvor vidt den foreslåtte ordning gir tilstrekkelig trygghet og sikkerhet for fiskerinæringen. Jeg må si at på den bakgrunn forstår jeg at Regjeringen også kan ha noen betenkeligheter ved å anbefale et slikt resultat.

Det er sagt her at vi får politiske garantier. Hvis vi filosoferer litt over det, så er jo alt som består i samkvem mellom mennesker og mellom nasjoner, basert på politisk vilje, politiske vedtak, og for så vidt har det ikke noen annen verdi enn at man på gitte tidspunkter har muligheter for den og den ordning seg imellom. Men vi har etter min oppfatning ført forhandlinger nettopp for å avsvække muligheten for at tilfeldige politiske vurderinger skal kunne slå ut for sterkt i en nasjons disfavør. Det er jo derfor man har et regelverk, og derfor var det vi skulle ha en protokoll som så klart som mulig uttrykte hva som skal skje under den og den givne situasjon. På den bakgrunn synes jeg det er noe betenkelig, det man nå hører, at man ikke engang skal våge å tale like ut nå av frykt for at de andre som skal bli medlemmer, kan gripe inn og forskusle våre muligheter. Det indikerer etter min mening ikke at det blir så veldig lett framover. Det forteller bare at interessene er kontroversielle – noe vi vet. Derfor synes jeg det ville ha vært ønskelig om man kunne ha fått en klarere protokoll. Tross alt tror jeg det blir den som blir utslagsgivende og er basis for hva vi kan oppnå i framtida.

[91] Når jeg først har ordet, vil jeg benytte anledningen til å stille fiskeriministeren et par spørsmål for å få klarlagt hva som er de faktiske forhold. I pressen og fra organisasjonshold – presumptivt sakkyndig sådant – har man fått det inntrykk at det hersker uklarhet om hva som er situasjonen når det gjelder de markedsordningene som det er oppnådd enighet om. Jeg så anført fra Fiskarlaget at det ikke er klart om man får praktisere råfiskloven i sin helhet, og heller ikke hvordan situasjonen i dag ligger an med hensyn til tilvirkerloven. Jeg synes det vil være av interesse at vi får et klart svar på det nå, når man står foran sluttrunden.

Ellers vil jeg til slutt gjerne si meg enig med dem som har gått inn for at det er fornuftig å få sluttført hele prosedyren i løpet av første halvår i år. Det var hr. Garbo som klarest pekte på den konsekvens det vil ha om man lar det flyte. Jeg tror ikke noe menneske kan si hva som vil bli sluttresultatet av dette etter en folkeavstemning og stortingsbehandling, men i begge tilfelle er det etter min mening vesentlige oppgaver som forestår, og jeg tror det vil være en fordel for Norge som nasjon at vi så tidlig som mulig kan ta fatt på det etterarbeidet, uansett hva resultatet måtte bli når det gjelder ratifikasjon eller ikke.

Statsråd Hoem: Når det gjelder markedsordningen for fisk, svarte jeg i et møte i komiteen forleden dag at dette var blitt sluttført det siste døgnet vi var i Brussel, og at det endelige, samlede protokollutkast da ikke forelå, fordi det skulle settes sammen av forhandlingssekretariatet sammen med Kommisjonen. Det er kommet hit til Oslo i dag, og jeg kan referere de avsnitt som gjelder råfiskordningen og tilvirkerorganisasjonen, slik at man her kan få en orientering om hvilken forhandlingsløsning man på disse punkter har funnet fram til.

Når det gjelder råfiskordningen, er det et punkt i markedsprotokollen som har overskriften «Utvidelsen av produsentorganisasjonenes disiplin.» Det lyder slik:

«Den frihet som yrkesutøverne har når det gjelder å slutte seg til organisasjoner og overholde den disiplin som er forutsett i de nåværende bestemmelser, kan forårsake markedsforstyrrelser under visse forhold som hersker i visse søkerland og som ikke oppmuntrer til samarbeide mellom førstehåndsprodusentene.

For å løse dette problem, foreslår Fellesskapets delegasjon å forutse, i det fellesskaplige regelverk, at medlemsstaten for bestemte økonomiske områder, kan

- utpeke en produsentorganisasjon som den mest representative for fangst og marked i dette samme område og
- utvide forpliktelsen til overholdelsen av de regler for fangst og markedsføring som er vedtatt av denne organisasjon overensstemmende med artikkel 5 i forordning (EØF) nr. 2142/70 og forpliktelsen til overholdelse av den tilbaketrekingspris som anvendes av denne organisasjon i [92] den utstrekning denne pris er lik eller høyere enn den fastsatt av Fellesskapets institusjoner og samtidig ikke overstiger orienteringsprisen og med forbehold for tiltak truffet i medhold av art. 7, paragraf 1, tredje ledd i forordning (EØF) nr. 2142/70,» –

og så kommer til slutt det som det skal gjelde:

«til fiskere som ikke er medlemmer av den organisasjon og som lander sine fangster i vedkommende område.»

Det er protokollasjonen. Den kunne trenge en nokså lang forklaring. Den er innviklet nok, med det språk som man bruker i Fellesskapet, men den gir etter vår mening grunnlag for å praktisere råfiskloven slik som den brukes i dag.

Når det gjelder tilvirkerorganisasjonen, er det protokollert følgende, i samme protokoll:

«Lov om omsetning av fisk fra tilvirker.

Man er innforstått med at den norske lov om «omsetning av fisk fra tilvirker» av 18. desember 1970 så snart som mulig skal gjøres til gjenstand for en grundig gjennomgåelse med sikte på å vurdere på hvilke vilkår den vil kunne anvendes under hensyntagen til bestemmelsene i fellesskapsretten.»

Dette innebærer at man under forhandlingene ikke har klart fullt ut å foreta den nødvendige gjennomgåelse for å få fastlagt hvilke endringer som eventuelt må gjøres i henholdsvis loven eller Fellesskapets regelverk. Det er forutsatt at dette skal gjøres til gjenstand for en grundig vurdering straks vi kommer inn, og deretter skal konklusjonene trekkes for så vidt angår denne omsetningsordningen i fremtiden.

Knut Frydenlund: Da den utvidede utenrikskomite i et tidligere møte diskuterte Regjeringens forhandlingsopplegg, ga jeg uttrykk for tvil om EEC ville akseptere de juridisk forpliktende formuleringer vi brukte om varigheten av de ordninger det var tale om. Jeg kan heller ikke se at Stortinget på noe tidspunkt i sine vedtak om saken har brukt formuleringen om varige særordninger for fiskeriene. Det uttrykk som har vært brukt, har vært «å sikre kystfiskernes interesser». De virkemidler som har vært nevnt, er trålerforbud osv. Det vi nå vet, er at det forslag som Fellesskapet la fram på det siste møtet, i realiteten nå aksepteres. Vi vet nå at det vi står overfor, ikke er en juridisk forpliktelse og en juridisk garanti, men en politisk forpliktelse og en politisk garanti; og at Regjeringen må basere sitt videre opplegg på denne realiteten, på denne erklæringen.

Jeg vil erklære meg enig med hr. Willoch i at det må være nokså vesentlig her å få til formuleringer som i norsk oversettelse er forståelige.

Det spørsmål man står overfor nå, er altså om man skal slutføre eller – på bakgrunn av det siste møtet – bryte forhandlingene. Jeg vil i likhet med andre her benytte denne anledning til [93] å gi tilslutning til den linjen som Regjeringen har valgt, nemlig å få et forhandlingsresultat på bordet. Jeg vil som mitt personlige inntrykk si at jeg ikke kan se at det er så stor forskjell i realiteten i det norske forslaget og fellesskapsforslaget. Det brevet fra statsminister Eyskens som statsministeren nettopp har lest opp, understreker dette med tilliten som samarbeidet hviler på. Hvis man ikke har en slik tillit, er det jo liten grunn til å forhandle i det hele tatt. Fellesskapet har fulgt den praksis at hvis et medlemsland har hatt vitale interesser å ta vare på, er det blitt tatt hensyn til. Det sier seg selv at en annen fremgangsmåte ville være umulig uten å bryte Fellesskapet opp.

Spørsmålet om å bryte forhandlingene på det grunnlag vi står på i dag, må også vurderes på bakgrunn av vår egen argumentasjon i denne saken. Hva enten det har vært regjeringen Gerhardsen, regjeringen Borten eller regjeringen Bratteli som har lagt materiale fram for Stortinget, har argumentasjonen vært den historiske betydning, den politiske betydning og dette at Norge ikke uten store økonomiske skadevirkninger kan bli stående utenfor et utvidet EEC. Mot denne bakgrunn er jeg

redd for at det ikke vil virke troverdig hverken på motstandere eller på tilhengere om man skulle ta et brudd på dette tidspunkt og slik denne saken nå står.

Erling Petersen: Jeg vil bare kort si at jeg anser den linje Regjeringen nå har valgt, for å være den riktige. Jeg vil gjerne også tilføye at det syn som er kommet til uttrykk i brevet fra den belgiske statsminister, stort sett er det samme syn som jeg har truffet hos den alt vesentlige del av europeiske politikere når dette spørsmål har vært diskutert.

Gunnar Alf Larsen: Jeg vil gjerne ta en aldri så liten reservasjon overfor den holdning som Regjeringen nå har tatt, hvor den altså lar seg presse av tiden til å ta en avgjørelse. Jeg skjønner den argumentasjon som er brukt, og kan selvfølgelig på mange måter godta den, men jeg vil allikevel ta en viss reservasjon om at det kanskje burde være mulig – det kan jo ikke jeg svare på – å føre forhandlingene noe videre. Hvilke definitive beskjeder vår delegasjon der har fått, kjenner jeg ikke til. Jeg er klar over den fordel det vil være ved å undertegne den 22. sammen med de andre, og jeg skjønner også den argumentasjon som brukes for det, men jeg er ikke sikker på – det kan selvfølgelig ingen være – at Danmark og Storbritannia ville kunne klare å lage noen særlige vanskeligheter for oss. Hvis det ut fra vurderingene der kunne tenkes at man kunne oppnå et bedre resultat ved å føre forhandlingene noe lenger, ville jeg derfor ha foretrukket det.

Formannen: Er dette en forhandlingsteknisk vurdering og ikke en realitetsvurdering?

[94] **Gunnar Alf Larsen:** Det går selvfølgelig til slutt på realiteten. Poenget er, dersom man – som det er blitt gitt uttrykk for her – ikke er fornøyd med den protokollasjon som nå er foreslått fra Fellesskapet, om man der kunne oppnå bedre formuleringer ved å drive forhandlingene noe lenger, altså ikke stoppe ved alternativet slutføre eller bryte. Hvis man ved å velge å føre forhandlingene noe videre kunne oppnå et bedre resultat på det punkt som det her dreier seg om, ville jeg ha sett det som kanskje en riktigere vei.

Statsminister Bratteli: Når problemet er stilt slik, finner jeg der riktig å si at hvis Regjeringen hadde trodd at det var mulig å oppnå et bedre resultat ved å trekke forhandlingene noe lenger ut, så ville en forsøkt og funnet grunnlag for å ta den tid som var nødvendig. For min del tror jeg ikke det.

Men det er visse formuleringer som brukes her, som kanskje kan misforstås. Det er jo ikke slik at det i dette øyeblikk foreligger et ferdigskrevet utkast til den omstridte del av denne protokoll, som en så bare har å svare ja eller nei til. Etter dette møtet her skal Regjeringen ha et nytt møte for å fortsette å drøfte formuleringen av denne del av protokollen, og det er på møter eventuelt i Brussel i morgen at den endelige form på denne protokollasjonen vil bli funnet.

Magnus Andersen: Jeg har betraktet de redegjørelser vi har fått her, som en orientering fra Regjeringen om hvilken konklusjon den forsøker å arbeide fram mot. Når jeg har bedt om ordet, er det bare for å si at jeg ikke vil risikere at det at en ikke sier noe her, skal oppfattes som noen tilslutning. Jeg vil reservere meg, og jeg vil gi uttrykk for noen prosent større betenkelighet enn den som fiskeriministeren har gitt uttrykk for.

Karl J. Brommeland: Statsministeren har for så vidt svart på det spørsmålet som hr. Gunnar Alf Larsen reiste, men jeg vil gjerne trekke fram et lite moment i tilknytning til dette spørsmålet. Det har vært anført som et argument til fordel for å få en avgjørelse nå i disse dager, at hvis man venter til etter den 22., får man ni land å forhandle med istedenfor seks. Men er det ikke slik å forstå at allerede i dag kommer de tre andre søkerland inn i bildet og må godkjenne det som Norge forhandler seg fram til? I og for seg kunne det derfor være meget i den tanken som er brakt fram. Hvis man kunne vinne noe uten å komme i denne pressituasjonen, skulle det ikke skremme en om de tre andre landene i mellomtiden har undertegnet.

Ellers vil jeg si at jeg tolker det på samme måte som hr. Ingvaldsen. Det er vel hr. Ingvaldsen som har sagt det klarest her – og ingen har i grunnen motsagt ham – at han oppfatter Regjeringens redegjørelser i dag som om Regjeringen har bestemt seg for å akseptere det som nå foreligger, med visse forbedrede formuleringer, for å kunne undertegne sammen med de andre. [95] Og når man tar hensyn til at det norske folk er brakt inn i bildet her ved en folkeavstemning, kan jeg personlig ikke skjønne at det kan være mulig for regjeringen Bratteli å unngå at det blir et forhandlingsresultat, så langt som man er kommet i forhandlingene – idet jeg går ut fra at Regjeringen selvfølgelig er fullt oppmerksom på hvilke problemer som gjenstår, hvilket nåløye man skal gjennom, både med folkeavstemning og kvalifisert flertall. Jeg antar at hvis det viser seg når så langt kommer at et flertall i folket og et kvalifisert flertall i Stortinget skulle gå mot, og man da skal oppta forhandlinger med EEC om en annen tilslutningsform, vil utgangsposisjonen da – selv om man har hatt et visst tidstap – være gunstigere enn om Regjeringen på dette tidspunkt sier at den ikke kan akseptere. Jeg hadde tenkt meg at det var gangen i prosessen, og at Regjeringen, når det kommer til stykke, vil forsøke å få, som den har sagt, et resultat, som den kan anbefale, for videre behandling i Stortinget og ellers.

Utenriksminister Cappelen: Det var bare et poeng som hr. Brommeland kom inn på, nemlig forholdet til de tre andre søkerland. Etter de prosedyreregler som er fastlagt, er det slik at etter at en forhandlingsprotokoll er undertegnet med et søkerland – eller tre – har de som har undertegnet forhandlingsprotokollen og avsluttet forhandlingene, krav på å bli direkte konsultert om alt som foregår innen Fellesskapet. Det vil si at de i realiteten vil sitte ved bordet sammen med de seks andre. Det som nå finner sted overfor søkerlandene, er underhåndsmeddelelser som for så vidt er av uformell art. Det er en realitetsforskjell. Det De seks nå selvfølgelig kan gjøre, er at de når de mottar henvendelser i forbindelse med denne sak, for så vidt bare kan ta det til etterretning. Men når et søkerland har undertegnet

sluttprotokollen, vil det i realiteten sitte ved eventuelle forhandlinger med medlemssøkende land som ennå ikke har undertegnet disse forhandlingene. Dette er å betrakte som en realitet, og hvis da de tre som det for så vidt her vil dreie seg om, måtte ha sterke argumenter og anførsler i forbindelse med forhandlingene, vil dette selvfølgelig ha en annen tyngde og må tas større hensyn til. Det er en politisk vurdering som de kan foreta i fall de kommer i den posisjon som da er sikret etter de prosedyreregler som gjelder i overgangstiden fra forhandlingene er avsluttet og inntil de blir fullt medlem.

Formannen: Ingen flere har forlangt ordet, og jeg erklærer møtet for hevet.

Vi har altså fått beskjed om at Regjeringen må utarbeide alternative forslag som stort sett følger det mønster som er lagt opp i forslag fra Fellesskapets side, men med formuleringer som skulle være bedre tilpasset de standpunkter vi har, og Regjeringen regner dermed å kunne avslutte forhandlingene.

Møtet hevet kl. 16.35.